

gini. Margina je ova naša zemna java u nerazumljivoj knjizi koju piše kozmos. Ali ovaj je život isuviše grubo stvaran u svom nerazumlju, da bismo ga olako prepustili na nemilost kozmosu.

Svojim slikarstvom Antić naprosto pruža sebi još jednu krhku šansu da opstane duhovno u sve zamršenijem susretu apsurdna i isti je. Fovizam, ekspresionizam, enformel? Zar je to važno. Priroda je, kao i papir, za Antića glumište. Pozornica. On odgrne svakom slikom, ili pjesmom, mrvicu kulise i poviri onamo — ali ne ulazi, ne dopada mu se, i u užasu pred konvencionalnim naturalizmom čovjekovim požuri da sam oslika sebi svoju vlastitu pozornicu, da postavi svoj objesni mizanscen, užge vlastite lampione, ponese hirom svoje čudi, namamljen svjetlošću neke davno izgorjele duše, ogorčen, naprasit, ili iznenada orfejski raznježen.

Van Goghovi *Sasušeni suncokreti* realistični su; jarkožute krune cvjetova usahle su, njihov je spoj sa suncem i zemljom prekinut. Toj tragičnoj simbolici korijen je negdje dublje, dokle ni magija umjetnosti niti misao ne doseže: to je strah od pupčanog srodstva čovjekova sa suncemov nesavršenom Vatrom. Jeza od povampirene ohladnjele duše Zemlje. Za slikara je slika jedini mogući bijeg. Pjesnik je, na sreću, taj bijeg već ostvario drugim medijem. Njegov

iskopana priča

zlatko nišević

Zamočivši vesla u, pod težinom naših čamac, uleglu vodu, oči ranjenika još jednom zaokružiše nebo i on posta mrtvo telo koje mi, tiskajući se sa strepnjom i strahom, prevrslasmo na drugu obalu. Načičkana primitivnim zaklonima, zalegla podno prastarog zamka od pečene igle, starija i od začeca sveta, obala utisnu pečat užasa na lica naših žena i starca kad im ispričasmu udes sa druge strane.

Mnogi tad zaboraviše zatvoriti usta koja se u tili čas napuniše pljuvačkom, a neš jezik, sastavljen od ostataka već skoro zaboravljenih reči, ispriča ovu priču. Svako od slušalaca je, gledajući skoro raskomadano žrtvu, proizvoljno u svojoj glavi dopunjivao šturu sliku priče, čineći uslugu pripovedaču, jer najuporniji govornik, spetljan doživljenim, mucavo svede ceo događaj na dve tri reči: strela, ptica, krv.

A, zapravo se desilo ono čemu smo se najmanje nadali-krenuvši u lov, umesto da ulovimo mi besmo ulovljeni, tako da je sad jedan od nas ležao mrtav. Našli smo ga u Prometejskim mukama, dok je neki strovožder, ogromnih krala, kidao živo meso sa žrtve. Odapeta strela poplašila pticu i zabi joj se u trag.

Bili smo sigurni da je izopačeno vreme izmenilo odnose, tako da je žrtva postala lovac, a naši životi nikad ništavniji, nevažni i goli.

Sada, prenuti, spljivnim mahanjem krila, pogledasmo u visine zamka, kom se ustremilo srebrno obličje nekog stvora, neobično malog za strvinara, a opet prevelikog za običnu pticu.

Zastaću kod ove tačke da bi vam rekao: najviše kule zamka umočiče vrhove u prozirno nebo, dok zidine ogromnim stopama ugaziše u zeleniš gustog žbunja; mnogoznačnost i neobična geometrija učini ovu građevinu veličanstvenijom no ikad dotad, dok moje oko uobrazi božansku moć takvih zdanja.

Ushitrele strele zgusnuše krik smrti u jedno osvetničko »ura« kad posrnuli letač propade ka zemlji i o nju tupo udari. Rasprši se u tajnu kojoj lice zakloni jedno slomljeno i klonulo kralo. Dugim kopljem prevrnu smo na bok žrtvu. Njeno mlitavo telo otkri, nama poznato bugarenje jedne od naših žena za koju smo smatrali da je skrenula pameću.

— Vidite, šta ste učinili? — kriknula je i mi tad sagledasmo celu istinu. . .

Ovde sam morao prekinuti priču, da bi vam ispričao nešto o sebi i mom narodu, o jednoj zgodi koja ima neposrednu vezu sa ovim potonjim zbivanjima čiji smo svedoci bili.

Propali smo u apokaliptičnom rasedanju sveta, dospesvi na taj način u digresivne nivoe nastajanja priča, baštine, nauke, knjige, običaja. Sve se rušilo pod našim nogama dok nismo

bijeg iz radionice riječi u onu likovnu još je jedan pokušaj da se duh otme tiraniji sveopće alijenacij, možda i ponešto infantilan napor da se uzleti u nekakvu nepostojeću nevinu čaroliju prostora, opiranjem upravo toj zemlji koju ljubiš i koja iz sebe izmišlja pustolovinu rastezaja bilja i muziku disanja skrućenih minerala. Ljude. I njihovu povijest.

Kud su se to zaputili stihovi? I boje? U filigranskom rezu smolasta crteža cvrčak će, sluti, otkriti sutra opojan miris češera, šapat borovih iglica. Ipak, i u Mokrinu je nekad u drevnosti bilo more, pravo pravcato. I u njemu amfore. Pjesnik to zna bolje negoli slikar, ali zato slikar može to more izmisliti i učiniti da u to, stojeći pred varkom povjerujemo.

Hvala Miroslavu Antiću pjesniku što je u sebi stihom iskopao iz mulja ravničarskog vreo kist i usred mrklike noći zasadio u inju zime tu vidovitu stabljiku, čuvaricu-utvaru, putokaz zaljubljenih dječaka i djevojčica. Nijem svjetionik kraj njihovih uzglavlja s kojih su ptice sna odletjele.

Eto tako umiru stari vojvodanski suncokreti.

U zlatnu pliaštu ponosna boginja Poezija — svetinja slobodne duše — iznova ih pred nama stvara iz praha crnog vremena.

Iz srca zemlje, makar i uz protivljenje zvijezda.

U Zagrebu, 14—17. veljače 1989.

došli pod ovaj zamak u čijoj senci živismo do danas. Sa sobom sam nosio breme nekog predašnjeg vremena i knjige medicine, pokojnog oca. Moje rano naučno čitanje, uzdiglo mi ugled među ostalima, tako da sam iza zaklona trudnica pregledao novorođene: prebrojavao sam udove, otvarao kapke i vezivao pupak.

Monstruožnu i bastardiranu decu smo utapali u majčinim suzama, a telo spaljivali na suncu.

Gore pomenuta žena rodi normalno dete neobično zlatasto kovrdžave kose, sa najrumenijim Rubensovskim oblicima. Smešilo se od samog prvog plača.

Ne poričem da nas smrti nisu obilazile — umiralo se po nikakvim zakonitostima, često mladi, mnogo više nego starci. Bolesti su kosile kako koja naide. Jedini predznak pomoru, bio je histerični plač dece.

Danas međutim, pre polaska u lov, kmečnuo je dečak poremećene žene i to samo na kratko. No, to nas nije čudilo jer se pričalo da ni on sam neće dugo. Brinući za svog sinčića, ta žena se totalno povukla u sebe i zaklon, tako da je mi proglasismo pomalo nastranom, a kad mi ispriča šta se dešava njenom sinu ja je smatrah za poremećenu.

— Dodi pogledati, pozvala me jednom.

Položeno na trbuh dete se zabavljalo dizanjem glave i gugutanjem na raširene prste. Upozorila me na lopatice. Moram priznati da su bile pomalo neobično velike za taj uzrast i da su divergirajući u stranu i napolje predstavljale nimalo redak konstitucionalni poremećaj — leptiraste lopatice.

— Zar ti se ne čini da će malom izrasti krala, pitala me?

— Ti si izludila, konstatovao sam, tako da sledeći put nisam udovoljio njenoj molbi da pogledam kako krala zajedno sa prvim zubima izbijaju i napreduju.

Nije ga iznosila, već uvijala u krpe koje je kidala sa sebe. Krajčkom oka sam primetio da se zlatnokosi dečaci još uvek smeje onako milo i da mu obrašćiči sjaje božanskim sjajem.

— Jer mi sad verujete, prokleti bili, očajavala je žena gledajući u mene.

Sa užasom sam konstatovao, zajedno sa drugima da su naše strele usmrtille tek uzletelelog anđelčića sa licem meni dobro znanog dečaka. Još i sad mu je na jednom kraju usana lebdeo osmeh, a na drugom pak, bol i patnja. Na grudima je stiskao umilostivljenu dušu pokojnog ratnika sa početka priče.

Tišinu prekinu potmula grmljavina. Prve gromade cigala i zida zasušee obalu u momentu kad stub neke zaslepljujuće svetlosti propara sad mutno nebo. Zatrpami, postasmo deo jedne legende iz koje ja iskopah ovu priču.

hela u paklu

slobodan kljajić

Čitao sam Mauzolovu knjigu života U kojoj se uvek dve strane spoje, pa bilo da otvoriš ili zatvoriš nju, bilo da listaš ili je ostaviš

Tako sam prošao svetom oprezom u vreme kad se knjiga zatvara rezom. Sada je vreme bez ikakvog predznaka. Za mene i tebe sve je poklon bez pomaka.

Deca već znaju dosadu, ljubav i žalost, se što mogu rasturiti se rasturi, razbiše čovečiju vaz, lome kost, svim sredstvima se služe uaturi.

Tako se gradi sve što ćeš da srušiš, tako neka grada traje dok ne izdušiš.

Carobna bašta što u tebi raste daje za sirote ptice hladovine tmaste, izvor žive vode pod mirtom lije,

žedna od vrelih strela zemlja ga pije.

Vilinska bašta u dubravi nema ograde za zlatotkanog momka što je ne krade.

Monumet tu služi tebi nesebični kralju ruine trag da ti plati smrtnu ralju, zemljište plodne Misirije hiljade robova sahrani u tvoj grob njihovih hiljade grobova.

Artemisija, konji kreću iz Lekikarnasa u četiri vetra smrti put osinjaka Parnasa.

Da li se umire u trenu daleko, brzo kad umreh Mauzol dok vranac je rzo?

Odgovori mi monumentom dostojnim mene ti tumore mog života pokidane vene.

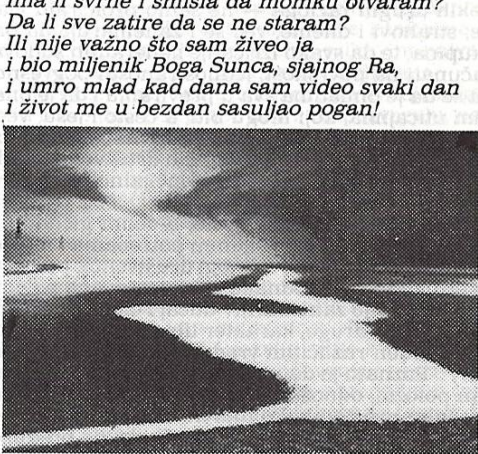
Odgovori dok spava vaš učitelj Mauzol Dak Samouk da li je spreman za bol?

Životom jel odgovorio tri zagonetke pre beatifikacije svrstan u retke.

Tvoj dnevnik duše, kraj mora Artemisija da li se piše sam ili treba komisija?

Ima li svrhe i smisla da momku otvaram? Da li sve zatire da se ne staram?

Ili nije važno što sam živeo ja i bio miljenik Boga Sunca, sjajnog Ra, i umro mlad kad dana sam video svaki dan i život me u bezdan sasuljao pogan!

pišem pesmu

ivan kocijančić

pišem pesmu o balonu lengai, o cvetu krinu o arsenu lupenu, lukavom provalniku o rigoletu, dvorskom zabavljaču o tilu ojlenspingelu, o tri musketara o obračunu kod o.k. koralu o vajuu erpu, o dok holideju, o revolverašima o gutaču noževa, o tihom nokturnu o vampiru nosferatuu, o pinokiju, o džokeru o guliveru, o liliputancima o kurentima, o balu pod maskama o totou, fernandelu, čarli čaplínu o holandaninu litalici, kupidonu o admiranu don huanu, od austrije o aleksandru nevskom, o paracelzusu o vanzemaljcu, o hodaču na štulama o grčkim vazama lekitosima, o snežnom čoveku

PIŠEM O ZMAJU KOJI LETI